

LŠTA pranešimas
2025 m. vasario 5 d.

Šildymo sausio mėnesį pamokos

Netrukus centralizuotai šiluma aprūpinamus vartotojus pasieks šildymo sąskaitos už neįprastai švelnų šių metų sausį. Verta giliau panagrinėti – kas didina, o kas mažina sąskaitų dydį.

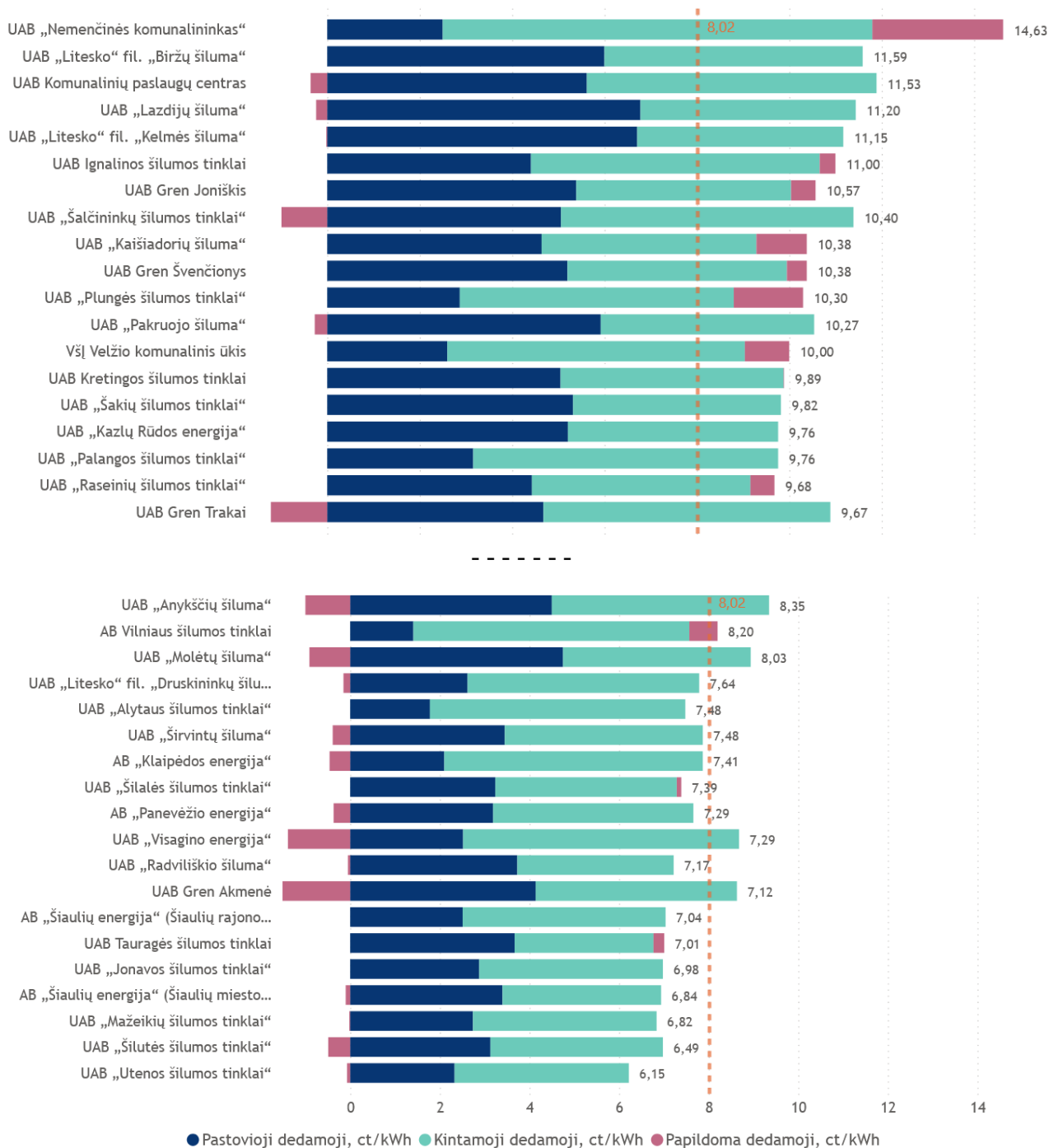
Pagrindinis sąskaitos dydžio faktorius – **šilumos suvartojimas konkrečiame pastate** ir atitinkamai bute - kiekvieną mėnesį kinta ir labiausiai priklauso nuo klimatinio faktoriaus. Nors faktinį šilumos suvartojimą lemia vietovės faktinis vėjuotumas, drėgnumas, žvarbumas ir panašios sąlygos, tačiau didžiausią įtaką turi temperatūrų skirtumas tarp patalpų ir išorės oro. Apytiksliai šis poveikis yra proporcingas vidutinės temperatūros patalpose ir pastato išorėje skirtumui. Pavyzdžiui, 2024 metų sausio mėnesio vidutinė temperatūra Lietuvoje buvo $-4,1\text{ }^{\circ}\text{C}$, o šiais metais apie $+2,0\text{ }^{\circ}\text{C}$. Jeigu patalpose vidutinė temperatūra būtų $+20\text{ }^{\circ}\text{C}$, tai pernai šis temperatūrų skirtumas buvo $24,1\text{ }^{\circ}\text{C}$, o šių metų sausį – $18\text{ }^{\circ}\text{C}$. Vadinasi, šilumos suvartojimas šių metų sausį turėtų būti apytikriai ketvirtadaliu mažesnis negu pernai tą patį mėnesį. Šiluminės energijos suvartojimas šildymui (kWh/m^2) arba priskirtas butui ($\text{kWh}/\text{mėn.}$) yra nurodytas kiekvieno mėnesio sąskaitoje ir tai galima pasitikrinti. Žinoma, šie skaičiai yra tik vidutiniai Lietuvoje, o kiekviename mieste ar pastate gali reikšmingai skirtis. Jų tikslumu abejoti neverta, nes visa šiluma patekusi į pastatą tiksliai išmatuojama metrologiškai patikimais prietaisais. Statistiškai vidutiniai šildymo sąskaitų dydžiai sausio mėnesį:

	2024 m. sausis ($-4,1\text{ }^{\circ}\text{C}$)	2024 m. gruodis ($+1,9\text{ }^{\circ}\text{C}$)	2025 m. sausis ($+2,0\text{ }^{\circ}\text{C}$) Mokėjimai 14 proc. mažesni nei prieš metus: dėl šiltesnių oro sąlygų mažėja: 28 proc. dėl kainos didėja: 14 proc.
Vidutinė šilumos kaina Lietuvoje su PVM	7,57 ct/kWh*	8,4 ct/kWh	8,7 ct/kWh
Sovietinės statybos tipinis daugiabutis, neapšiltintas, su senomis vidaus šildymo ir karšto vandens sistemomis			
Šilumos suvartojimas ploto vienetai	25,0 kWh/m ²	17,8 kWh/m ²	17,7 kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	1500 kWh/butui	1068 kWh/butui	1062 kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita be PVM*	114 Eur/mėn	90 Eur/mėn	92 Eur/mėn
Naujos statybos ir pilnai modernizuotas daugiabutis			
Šilumos suvartojimas ploto vienetai	10,5 kWh/m ²	6,6 kWh/m ²	6,6 kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	630 kWh/butui	396 kWh/butui	396 kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita be PVM*	48 Eur/mėn	33 Eur/mėn	34 Eur/mėn
Senas, labai prastos būklės daugiabutis			
Šilumos suvartojimas ploto vienetai	35,0 kWh/m ²	24,9 kWh/m ²	24,7 kWh/m ²
Šilumos suvartojimas vidutiniame (60 m ²) bute	2100 kWh/butui	1494 kWh/butui	1482 kWh/butui
Vidutinio (60 m ²) buto šildymo sąskaita be PVM*	159 Eur/mėn	125 Eur/mėn	129 Eur/mėn

* Gyventojams šilumos ir karšto vandens kaina buvo taikoma be 9% pridėtinės vertės mokesčio (PVM), nes PVM buvo kompensuojamas Valstybės biudžeto lėšomis (nuo 2024 m. gegužės mėn. šios lengvatos nebeliko)

Akivaizdu, kad didžiausias sąskaitų skirtumas susidaro dėl atskirų pastatų savybių ir jų energetinės kokybės. Čia yra didžiausias šildymo sąskaitų mažinimo potencialas. Valstybės aktyviai remiama „mažoji“ ar „didžioji“ renovacija iš esmės vienintelis realus ir veiksmingas kelias taupyti išlaidas šildymui.

Antrasis šildymo sąskaitų komponentas, iš kurio dauginama pastate suvartota šiluma, yra **šiluminės energijos vieneto kaina** (ct/kWh). Jas kiekvieną mėnesį skelbia Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT), kuri detalai tikrina, kad šilumos tiekėjai į šilumos kainas įskaičiuotų tik tas sąnaudas, kurios tikrai būtinos. Šiuo metu paskelbtos šilumos kainos vasario mėnesiui:

Vidutinės šilumos kainos atskirose bendrovėse, ct/kWh be PVM (Šaltinis: vert.lt)

Akivaizdu, kad šilumos vieneto kaina skiriasi kiekvienoje savivaldybėje. Mažiausia šilumos kaina yra Utenoje (6,15 ct/kWh), o didžiausia – 14,63 ct/kWh bendrovėje „Nemenčinės komunalininkas“, kuri tiekia šilumą Vilniaus rajono miesteliams ir kaimams. Šie du skaičiai kraštiniai, tačiau kitose

savivaldybėse šilumos kainos svyruoja tarp 6,5 ir 11,6 ct/kWh. Tai yra – skirtumas mažesnis nei 2 kartai, o tuo tarpu šilumos suvartojimas atskiruose pastatuose skiriasi iki 6-8 kartų. Tiek šilumos kaina, tiek ir šilumos suvartojimas tiesiogiai lemia buto šildymo mėnesinę sąskaitą.

Kuro, elektros ir panašios išlaidos (kintamosios sąnaudos) yra proporcingos šilumos gamybai, tad šilumą mėnesį mažiau gaminant šilumos, jų mažiau ir patiriama – tai yra kintama dedamoji (ct/kWh) galutinėje kainoje dėl klimatinio faktoriaus iš esmės nesikeičia. Tuo tarpu pastoviosios sąnaudos (EUR/mėn), būtinos šilumos ūkio funkcionavimui, turi būti surenkamos nepriklausomai nuo to šilta ar šalta žiema. Po šilto mėnesio būtinašias pajamas teks surinkti kitais mėnesiais. Šilumos tiekimo įmonių veiklai būtinosios pajamos skaičiuojamos 12 mėnesių laikotarpiui. Atskirais mėnesiais jos svyruoja, nes neįmanoma tiksliai numatyti klimatinų sąlygų ir pajamų surinkimo, Norint **tikslai ir objektyviai palyginti šilumos kainas atskirose savivaldybėse – reikia lyginti tik vidutines metines (dvylikos mėnesių) šilumos kainas (ct/kWh)**, nes tik jos atspindi realią situaciją – būtinašias sąnaudas ir leistinas šilumos tiekimo veiklos pajamas. Jeigu lėšų iš vartotojų surenkama per daug, pavyzdžiui, dėl neįprasto šalčio – jos gražinamos šilumos vartotojams per kitą 12 mėnesių laikotarpį.

Kintamašias šilumos gamybos išlaidas labiausiai lemia naudojamo kuro struktūra ir jo kainos. Pavyzdžiui, „Nemenčinės komunalininkas“ naudoja daugiausiai gamtines dujas, kintama dedamoji bendrovės kainos struktūroje vasario mėnesį net 9,3 ct/kWh, tuo tarpu „Utenos šilumos tinklų“ kintama dedamoji (kuras ir elektra) tik 3,9 ct/kWh. Kaip taisyklė, žiemos mėnesiais padidėja perkamo kuro ir perkamos šilumos kainos, o tai tiesiogiai didina šildymo sąskaitas.

Kas lemia pastoviašias sąnaudas ir jų dedamąją galutinėje šilumos vieneto kainoje (ct/kWh)? Šių aplinkybių daug ir jos gana įvairios atskirose savivaldybėse, kai kurios iš jų:

1. Šilumos vartotojų apimtis ir tankis. Dėl šio faktoriaus santykinai mažesnės pastoviosios išlaidos didžiuosiuose ir vidutinio dydžio miestuose.
2. Šilumos gamyboje naudojamų katilinių skaičius ir šilumos vartotojų dydis bei „išsibarstymas“. Daug šildomų smulkių miestelių ar net kaimelių išsimėčiusių savivaldybių teritorijoje reikalauja gerokai daugiau eksploatacinių sąnaudų, negu šildymas tokios pačios apimties vartotojų, kurie išsidėstę apie vieną didelę rajono centro katilinę.
3. Šilumos vartotojų struktūra ir šilumos vartojimo režimas. Pavyzdžiui, kai kuriuose miestuose reikšmingus šilumos kiekius perka pramoniniai vartotojai tolygiai visus metus, tai sumažina santykinės ūkio išlaidas visiems vartotojams.
4. Biokuras pigus, tačiau brangūs jo deginimui naudojami įrenginiai. Jeigu jų daug, jie nauji ir buvo pirkti komercinėmis paskolomis – bus santykinai aukštos turto sąnaudos šilumos kainoje.
5. Priešingai, jeigu biokuro katilų statybai buvo prieinamos ir panaudotos valstybės dotacijos – turto vertė ir nusidėvėjimo sąnaudos šilumos kainoje proporcingai mažesnės.
6. Šilumos kainas didina masinis susidėvėjusių vamzdynų keitimas naujais ir gerokai brangesniais, jeigu tam nėra prieinamų dotacijų.
7. Perkamų įrenginių ir paslaugų kainas nuolat didina bendroji infliacija šalyje, kylantys atlyginimai ir t.t.
8. Griežtėjantys aplinkosauginiai, saugumo ir kokybės reikalavimai reikalauja naujų investicijų, tačiau šilumos kainos dėl to nemažėja.
9. Galutines šilumos kainas tiesiogiai didina valstybės nustatyti nekilnojamo turto, PVM, socialiniai ir kitokie mokesčiai.

Šios ir panašios aplinkybės sistemiskai lemia kainų skirtumus atskirose įmonėse ir savivaldybėse. Žinoma, tai rodo ir kokiomis priemonėmis šias sąnaudas galima stabilizuoti ar net mažinti.